HOSANNA 1989
ANNUAL ISSUE

Editor : H. Biakngheta
Aizawl
Asst. Editor : H. Lalngheta
Aizawl
Cir. Manager: Isaac Hnamte
Aizawl

Published by the
Faithful Youth Challengers of the
Church of God (Seventh Day),
Mizoram Conference, Aizawl Headquarters

Editorial : 1988 lam khân duh anga kan indaih loh avàngin June-December thlengin *Issue* khatah kan siam rem ringawt a, a bu pawh a chhah mawi viau va; tin, chhiar pawh a manhlàin dah ṭhat pawh a tuiàwm viauvin a hriat a.

Tùn ṭumah phei hi chuan kan rawn uar lehzual sauh va, **Annual Issue** ang tàwpin kan rawn siam ve ta a. Tin, Pathian Thu zirna lam atân pawh a ken vèl – kawl ṭhat a samkhai ngeiin kan beisei a, chhiartute tân hlàwkna duhawm a thlen kan beisei èm èm a ni.

Kan tih tirh lai ai ngawt chuan thu lamah pawh kan leikàng sàwt viauvin kan inhre ve a; mahse, thu thiam tak tak kan Upaten an kut an dah àwl riauva lang ṭhìn hi chu, nakkum lam aṭang chuan kokim taka thute ziak tùrin kan inchah nghàl bawk a ni ang chu!

Tin, khaw tina kan *Agent*-te pawh khàn phùr takin min lo enkawlsak leh ṭàng ṭàng rih ula, he thil hi in rawngbàwlna hlu takah min lo pàwmpui hràm hràm zèl tùrin kan ngèn a che u.

Tin, kan huanga khawsà ve lo unau duhawm tak tak te pawh kan *chanchin bu*-a thuziak aṭang hian pàwl harh tum tlâng ila; keimahni ringawta kan thu leh hla hi tàwp a nih chuan; kan rawngbàwlna hi a zîm riau dâwnin a lang a, chuvàngin, thuchah kan rawn neih nawn leh chu *'I ṭhiante hnènah rawngbàwl nân hmang ang che,'* tih hi a ni. Hosanna ngainatu zawng zawngte u, in zavaiin chibai duhawm tak Iesua Messia hmingin kan bùk a che u.

Mi-hausa leh Lazara

(Luka 16:19-30)

He thu làr tak mai hi Kohhran Pâwl *(Denominations)* hrang hrangte pàwm leh ngaihdàn a inang lo hle a. *Thu ngialngán* nge a nih a, *tehkhin thu* le?

Lal Iesua hian a zirtîrnaah *Tehkhin Thu* tam tak a sawi ṭhìn a. Abìk takin *Mi-hausa leh Lazara* chungthù pawh hi tehkhin thu pahnih, 'Sum enkawltu rinawm lo' leh 'Bawi leh a Pu' tehkhìnna thute hian an kârcheh pàng a. Ngaihdàn a siam theih hle tawh àwm e.

'Sum Enkawltu Rinawm Lo' — bàntlàk chu *Judaho dinhmun a ni* ang hian Mi-hausa leh Lazara thu pawh hian *entîr a nei ang* tih a hriat theih a ni.

Mi Hausa leh Lazara thu hi a tak tak anga ngaitute chuan *thih veleha ringtute chu vànrama kai tùrin* leh *ringlotute thlarau erawh chu hremhmuna kal nghàl mai tùr* dinhmunah an dah ta a.

Nimahsela, hei hi kan chhùt chian a pawimawh — khà thuziakah khân vànram kaina tùra felna lam thu, rinna ngèlnghet nei sawi tùrin Lazara chanchinah khân zir tùr engmah a awm hràn si lo! Pânchhè vei leh retheih hrim hrim vànga Pathian làwm zâwng nihna a ni hauh si lo. Tin, Mi-hausa pawh kha nuamsà leh a puansendùk sìn vànga hrèmhmuna kal mai a ni thei dâwn bìk si lo.

Eng hi nge Pathian chhandamna remruat? Engtikah nge ringtuten lawmmàn an dàwn dâwn? Thih velehah nge làwmman dawng tùr kan nih a, Lal Iesua lo kal leh hunah? Misualte chu an thih velehah nge Kum 1000 Rorèl zawhah hrèma an awm dâwn?

Bible thu keuvin, khìng zawhnate khi chhàn han tum phawt teh le. Tin, ringtute làwmman hmuh hun tùr chu Iesua Messiâ lo kal leh hunah a nihzia hre chiang tùrin **II Timothea 4:1; Matthaia 16:27; Thu Puan 22: 12** chhiar la.

Tin, mi fel lote hrèmna chungchâng atân **Thu Puan 20:11-15** thu chhiar bawk la. Hèng i chhiar hnu hian, Mihausa leh Lazara thu hi **TEHKHIN THU** a nih i hre chiang ngei ang.

Mi-hausa dinhmun chu engnge ni ang?

He *mihausa* hian *Israel (Jews)*-ho hnam dinhmun a entîr. Hmâsâng aṭangin Pathian vohbìk an ni ṭhìn a, malsàwmna tam tak an dawng. Tirhkoh Paula pawhin an tùnhmà dinhmun duhàwmzia Rome 9:4-5-ah a târlang :

"Israel mi an ni si a; fa nihna te, ropuina te, thu-thlung zawng zawng te, Dàn pèkna te, Pathian rawng-bàwlna te, thutiam zawng zawngte an tà a ni a; pute chu an tà a ni bawk a, tisa lam thu-ah Messia chu anmahni zîng atà lo chhuak a ni bawk a; ani chu thil zawng zawng chunga awm, chatuana faktlàk Pathian a ni. Amen." tih thu hi.

Tichuan, an hnam dinhmun chu an mi hausate inthuamna ropui *Puansenduk* leh *Puanzaisîn* inbèl thei dinhmunah an ding a ni.

Lazara hian engnge a entîr thung?

Hmàn lai chuan Jews-te chuan Gentile hnamte chu *Uicho* ang lèkah an ngai ṭhìn. Entîrnân **Marka 7:26-28** kan chhiarin Greek *(Gentile)* hmeichhe nungchàngah *'chhang nawi'* tih leh *'ui'* tih ṭawngkam hman a nih tawh angin — Lazara chungthu sawinaah vèk pawh ṭawngkam chhiava hman a ni leh a ni.

Israel-ten malsàwmna an dàwn chhûng zàwng khân; Gentile-te chu pâwn lam mi an/kan ni. Paula ngeiin Gentile dinhmun hlui leh Messia min tlànna azâra dinhmun thar kan chàn ve tawh chu min hrilh a *(Ephesi 2:11-12 en la)*. Lazara hian *chàn ṭha* a lo chàn ve tàk hi *Gentile dinhmun thar entîrna* a ni. A dàm laia a retheihna kha Israel-te tlùk pha lo leh Zàwlneite pawh nei ve lo; chhandamna leh vohbìkna pawh chang pha ve lo nihna entîr a ni.

Abrahama ângchhûng chu engnge ni?

Israel mite chuan *Abrahama Thlah* an nihna an chhuang tih kan hria (Johana 8:33), an induh tàwkin *Abrahama ângchhûnga* awm ngawih ngawihin an inhre ṭhìn.

Mihausa thî kha *Abrahama ângchhûng* hlawh lovin; Lazara *(Gentile)* zàwk khàn *Abrahama ângchhûng* a chang ta tlat mai kha a ni a! Chu chu Messiâ Tlànna azâra *Chanchin Ṭha* an hrilhin Gentile-te lam an hawi ta bàwk a nih zàwk kha! Gentile-te nihlàwhna a thleng. Pathian sum enkawltu rinawm lo, Israel-te kha, Apostol-ten Chanchin Ṭha an hrilh fê pawhin an awih lo tlat a, Gentile-te lam hawiin thu an puang ta piap piap a nih tàk zàwk kha!

Gentile-te chu Messiâ TA, Abrahama thlahte kan nih tàk zàwkna thu pawh **Galatia 3:29-29; Ephesi 2:1, 12-13**-ah te hmuh theihin a awm.

Mihausa thihna chuan engnge a kawh?

Abrahama thlah, tisa lam dinhmun maia induh tàwkna chi chaw tak a tling zo lo. Iesuâ tisa put lai nî khân *'Abrahama thlah nih ngawt vànga inchhuan loh tùr thu leh rahchhuah lo chu kih thlùk mai tùr an nih nihzia'* thu pawh **Matthaia 3:9-10** thu-ah kan hmu.

Rome mite hnèna Paula'n lehkha a thàwnah khân *'zâr ṭhenkhatte tihtliah (sahthlàk) an nih thu'* a sawi a (**Rome 11:17**). Jerusalem chungpìkna leh an in ruaka hnutchhiah an nih tùr thu Lalpan a hrilh làwk bawk a **(Matthaia 23:37-38)** — chu thil chu AD 70-ah khân a thleng ta a nih kha.

Mihausa hremna MEI chu engnge ni?

Deuteronomy 4:20 thu-ah chuan Aigupta rama Israel-te tawrhna kha **Thìr Rawhtuina** *(meipui)* a ti kha a ni a. Chutiangin, AD 70 aṭanga Israel-te ṭiau-darhna - vawiin thlenga an tawrhna hi Aigupta rama an tawrh aia nasâ, *'He meiah hian ka na èm a ni'* an ti tà a nih khu; tih tak èmah chuan Titus-a zuk suat zàt te, Hitler-a'n maktaduai ruk lai a suatte kha nà tak a ni! Sawi mai aiin a tuartu tân a nâ a ni.

'Leikàk nasâ' hi engnge ni a awmzia?

Tisa mi Israel-te leh Thlarau lama Abrahama thlah Gentile-te inkârdànna leikàk chu Lal Iesua Messia hi a ni ngei a ni. Paula chuan Iesua Messia khenbeh rawngbàwlna thu chu *Jews-te tàn tlùkna* tia a sawi laiin; kohva awm Gentile-te (Jews) tân chuan *Pathian Thiltihtheihna leh finna* a nih thu **I Korinth 1:23-24**-ah a sawi.

Tute nge 'Mihausa Unau Panga'-te chu?

1. **Sadukai** 2. **Heroda Pâwl**
3. **Pharisai** 4. **Essenes**
5. **Therapeutae** an tih te an ni.

Tisaa Jews, Abrahama thlah inti, Pathian Thupèk aia mihring thupèk la vàwng *(uar)*-te hi thinlung serh tan si lo dinhmun *Mihausa* hian a entîr.

Lazara erawh chu Gentile, Chanchin Ṭha fa, Lal Messia tà, Abrahama thlah – roluahtu tùr entîrna a ni ta zàwk a ni. *Gentile-te Famkimna* (Messia lo kal lehna) a thlèn hmâ chuan — Israel-te chungah *chàw-làwlna* a thleng a ni (**Rome 11:25**).

Ziaktu : Elder G. L. Hnamte

Leviticus 16

— Isaac Hnamte —

Leviticus 16 thu-ah hian, a thu tum dik tak aia Setan'n mithiamte hmanga thu a vawrh darh dàn hi mak tak a ni, chu chu *Kèl pahnih chungchângah a eng zàwk hi nge Messia?* tih a ni ta tlat mai!

Mahse ... Leviticus 16 thu tum dik tak chu *Pathian leh a mi Israel-te Inremna* a ni. Kum khatah ni pual bìk ruat a ni a, chu chu *a thla sarihna ni sawm nî* (Ethanim 10) a ni.

Paula chuan *Bible Dispensations* hi *Puithiam Hun Chhûng* tehfung atân a hmang a —

1. Melkizedeka Puithiamna
2. Levia, Aarona chite Puithiamna
3. Tholeh Iesua Messia Puithiamna — a chhàwng vàwrtàwp ber atân *Messia thisena lei, Pathian khua-lehtui nihna changte puithiamna hun* (Thu Puan 5:10); Hmangaih Johana ziak hian a rawn tlìp leh a.

Kan hriat ṭheuh angin, **Leviticus** *(Levia chite rawng bàwl hun lai)* hi **Aarona Puithiamna rawng bàwlna hnuaia an awm lai** a ni.

Nimahsela, Aarona Puithiamna leh rawngbàwlte hmuh kànin — Leviticus 16 hi i zir tawh lovang u. Aarona puithiamna hian Messia puithiamna a lo entîrlàwk tawh a; mahse, Aarona leh a rawngbàwlna zawng zawngte chu fel thlarh a ni zo lo va; Messia leh a rawngbàwlna chu tlingzo leh famkim a ni nghàl buaih a :

Leviticus 16 hi *section li*-ah a zir sàmkhai nân sik sawm ta ila :

Leviticus 16:1-4 : Biakbùk rawngbàwlna chu duhtui a ngai, fimkhùr dàn tùr a rawn lang nghàl a. Abìk takin Puithiam thianghlimna, rawngbâwltu felna leh mawina zawng zawng khàwrh-làn a ni a. Fimkhur taka Pa Pathian duhzâwng ang thlàpa rawng bawlna hnuaiah *Sual Thawi* leh *Inremna rawng bàwlna* chu buatsaih a nih theih chauh thu kan hmu thei a.

He thil ngei hi kan Lalpa Iesuâ hna rawn thawh tawh ang kha a lo ni. *Hebrai Lehkhathawn* aṭangin Messiâ rawngbàwlna chu Aarona rawngbàwlna aia chungnung zàwk a nih thu kan hre thei a.

Chhinchhiah atân : Thuthlung Hlui huna Aarona puithiamna hi kalkànsàn mai tùr a ni lo; Leviticus 16 i zir hian — Aarona puithiamna hi a pawimawh a ni. Mahse, tùn hunah erawh chuan, *a Thlàktu leh a thlàkna ṭha zàwk* kan nei tawh.

Leviticus 16:5-28 : Aarona chuan a nun a hlàn ve lo tih kan hria a; engnge a hlàn kha – engnge thisen a chhuahsàk tàk kha? Inremna siamna nî khân ran engzàt nge an rawn làk khàwm? — ***kelpa pahnih, berampa pakhat* leh *bawngpa pakhat.***

Khìng ran chi hrang, chi thumte, inthawinaa an hman dàn erawh chu a inang lo vek thung.

Berampa : Pathian tâna rimtui atâna hàlràl atân beràmpa pakhat talh a ni.

Bawngpa : Puithiam lalber, mihring ni ve tho, sualna pawh nei ve tho chuan, ama sual thawi nân bàwngpa pakhat a talh hmasàk a ngai phawt a.

Mipui suahsualna thawina leh, chù rawngbàwlna chu thawk tùr a nih miau avàngin mihring lama inremna a siam hmasàk a ngai a.

Mipui leh Puithiam inremna siam zawh a nih hnuah ran dang an rawn kai lùt leh ang, chu chu —

Kèlpa pahnih : Kèlpa hi pahnih ni mah se, *inthawina hlàwmkhat atâna ruat* an ni. LALPA hmâa dah an nih hian, puithiamin *kèlpa hmêlhem lo ve vea a eng-emaw zàwk zàwk pawh iai-awm lo* chungthuah ṭhùm a vâwr ang a, ṭhùm vàwrnain a delh zàwk zàwk kèlpa chu LALPA PUAL vuah tùr a ni.

Tin. ṭhùm vàwra a delhkilh loh zàwk chu **sual phurtu, hruai bo tùr** a ni mai a. Zoṭawng Bible-a AZAZEL tih awmzia hi sawi fiah thei an awm lo va, a hawitîr dàn berah pawh **Thiar Fihlìm** an ti mai chauh.

Kèlpa pahnihte hi **sual thawi nân** tiin Leviticus 16:5 thu-ah kan hmu a. An pahniha hmàn an nihna tùr chu **sual thawi nân** an ni kàwp a ni. Nimahse, an chànpual chu semsàwmin a awm a, sual thawi nâna hmàn an nih dàn chu *thlûr hnih* a awm tihna a ni.

LALPA PUAL-a kèl tlù chu **sual thawi nân** talh a ni a; tin, Azazela puala kèl tlù chu **Inremna Siamna** tùr pual, a nunga hruai bo a ni.

Chutichuan, kèlpa pahnihte chuan an chànvo an hlèn dùn ve vein — **sual thawi** leh **inremna** a puitling chauh a nih chu.

EMAW *(ṭawng dang hmang ta ila)* – **sual thawi** leh **inremna** siam tùrin kèlpa pahnih, *a thî leh a nung a ngai kàwp* a nih chu — KAWP tih hi, inthawina hlàwmkhat an nih miau vànga sawi làn ngai a ni.

Aarona hna hi a indawt chhoh dân târlang hmasà ila; tin, kan Lalpa Iesua Messia nèn khaikhìn la, an danglam dàn leh an inzûlzui dàn pawh i rilruin chhui nghàl ang che.

1. A inbual thianghlim ang;
2. Puithiam thuam famkim a inbèl ang;
3. Amâ sual thawiin bàwngpa a talh ang; tin, a mipuite nèn inremna a buatsaih hmasà ang;
4. LALPA tân rimtui buatsaih nân beràmpa a hlàn ang;
5. Hmun Thianghlim chhûnga rimtui hàlna maichàmah rimtui a hàl tè tè ang;
6. Rimtui a buatsaih hmâ khian inthawina hlàwmkhat, sual thawina tùr kèlpa pahnihte chu Hmun Thianghlim kawngka bulah kaiin, LALPA hmâah ṭhùm a vàwr khùm ang;
7. Bàwngpa thisen kenga lùtin Hmun Thianghlimbera *Zahngaihna Ṭhutphah* chhak lampang leh a bul vèlte chu a kutzungṭangin bawngpa thisenin a theh ang, vawi sarih a theh ang;
8. Mipui puala kèlpa a talh thisen pawhin Thuthlung Bâwm chhak lam leh a bul vèl te vawi sarih tho a theh ve ang. Bawlhhlawhna leh bawhchhiatna Israel fate phurrit tihbo nân Inremna a siam ang; tin, Temple ngei pawh a thianghlim nân leh hnam dang Israel ni lo te tân pawh inremna a siam kèp ang (Leviticus 16:16a). He INREMNA a siam zawh hmâ hi chuan, mipuiin an chìm tùr a ni lo.

Sual thawi inremna hi kèlpa pakhat zàwk chauh talh leh inthawina maiah tihfamkìm a ni lo va; kèlpa nung zàwk khàn a chànpual a la hlèn ve rih tlat loh avàngin.

Puithiam tih tùr hnuhnùng ber chungthu-ah lo pakai tawh ila :

Kèl nung hi LALPA hmâa hlàn a la ngai a, chutichuan, kèl nung lu chungah Aarona chuan a kut khing hnih nghàtin, Israel-te khàwlohna leh bawhchhiatna leh sual zawng zawngte chhàmin, kèl nung chungah chuan a nghàt ang.

Kèl nung chuan amâ duhthua pan tum ram a nei lo; mahse, hruai a nihna hmun tùr an ruatlàwk lamah, mihring chèn lohna hmun thlalèrah chuan kal bopui tùrin MI PAKHAT an ruata chuan a kalbopui nal nal ang.

Chutiang bawkin, kèl — tihhlùm zàwk ruang pawh, an khàwsàkna hmun aṭanga daipâwn lamah, bàwngpa ruang nèn kalbopui tùrin MI PAKHAT an ruata chuan a kalbopui ang a, a hàlral vek ang.

Ruang kalbopuitu leh kèlpa nung hruaibotu mi an ruatte *pahnih* chuan an puante an sùkfai hnuah ve ve leh an inbual tè tè hnuah khàw chhûng an pan theih chauh thu kan hmu a.

Lalpa Iesua nèna inkaihhnawih pawhin —**Simona**, *Kurini* khuaa mi thu leh **Josefa**, *Arimathaia* khuaa mi (Luka 23:26, 50) pawh an chanchin chhuidàwn theih kan hmu; a nih loh vèk pawhin, **'mi pahnih, puan vâr sin'** (TT 1:9) thu pawh hmehbèl chhin ila.

Kèl pahnihte sâwngbàwl dàn hi inpèrsan hret mah se, a sâwngbàwl dàn khaikhàwm hi a zìktluak a ni.

Tùnah chuan, **Thuthlung Thar Palai** leh **Puithiam**, Iesuà lamah lo thlè lùt ve tawh ila : Thilhlàn kèlpa pahnihte leh Lal Messia i bùk teh tawh ang, Paula'n min zirtîr se — Aarona puithiamna aia chungnung zawk a swinaah Paula chuan —

"Tirhkoh leh Puithiam lalber, Iesua chu, ngaihtuah rawh u," **(Hebrai 3:1)**; *"Vànah te kal tlàng tawh Puithiam Lalber ropui tak, Iesua, Pathian Fapa chu, kan*

neih avàngin ....” **(Hebrai 4:14);** *“Puithiam lalber, mi thianghlim, depdê lo, bawlhhlàwh kai lo, misualte làka awm hrang ....”* **(Hebrai 7:26).**

Hriat tùr pawimawh : Levia chi, Aarona leh a ṭhàlbèa chhuak Puithiam Lalber hna thawk tawh te leh Iesua chu khaikhìn a ni zàr zàr. Paula thlìr dànin *Iesuâ puithiamna* aiin *Aarona puithiam hna thawh te hi neu a ti zàwk* a ni.

Thuthlung Hmasaa puithiam lalber chuan amâ sual a thawi diam hnuah, mipuite bawhchhiatna sualte ngaihdàm nân KÈL PAHNIH a hlàn tà ang khân - kan Lal Iesua Messia hian *eng thil inkawp tlat nge a hlàn ve* le?

Tirhkoh Paula vèkin a hre chiang: Pathian remruatna *(plan)* hmasà zàwk aṭang khân kan chhui ang a, a remruatna FINAL nèn a inmìl em tih hi kan thutlùkna *(conclusion)* a ni ang.

Inthawina atân khân KEL PAHNIH, *sual thawi nan* leh *inremna siamna* atân. A pakhat zâwk THIIN; a pakhat dang zàwk NUNGIN.

Thi leh **Nung** hmanga sual chu thawi leh inrèmna pawh chu siam a nih tawh ṭhìn angin, Lal Iesua-ah khân **THI** leh **NUNG**-a inhlànna a awm em?

Iesua kha a *thi* a, *nunga kaihthawha awm leh* a nihnaah khân Pathian leh mihringten inremna kan nei thei dâwn a nih kha!

Paula chuan, *“Messia kha khaihthawhin a awm loh chuan, kan thu hrilh hi engmah lo a ni ang a, in rin pawh engmah lo a ni bawk ang,”* (I Korinth 15:14) a ti. Tin, Paula vèkin, *“Iesua chu kan sual avàngin màntîr (tih thih)-in a awm a, thiam (inremna) kan chànna tùrin kaihthawh (nung)-in a awm bawk a,”* (Rome 4:25) a ti bawk a.

Kìr leh ila, kèl pakhat, a nunga an hruai bo, sual phurtuah ringawt khân inremna a thleng em? — THLENG LO. A nih leh, kèlpa thihnaah mai khân *Inremna* a thleng em? — THLENG LO.

A nih leh, hlàn kàwp an nihna tùr ang chiahah khân ... aw le, a hun lai azìr chuan *sual thawi leh inremna chu a famkim ve* a nih kha, *(‘famkim’ tih hi hriatthiamna neiin chhiar la, an hun tàwngah kha chuan, a khàwpkhàm ve e.)*

Hun hmasaa puithiam KÈL TALH kha tholeh tisa nei theia siam a nih loh avàngin; KÈL NUNG khàn kawh ropui a nei ta thung a, chu chu *Lal Iesua thawhlehna* a ni.

Kèl, thi-a awm khàn Lal Iesua inhlànna, thi-a a awm a entîr a ni. Chutiang takin, kèl ruang pawh kha daipâwn lam chàn a ni a, Lal Iesua pawh kulh pâwn lama thlàn ruakah phùm a ni.

“Ran, a thisen puithiam lalberin hmun thianghlima sual tâna hlàna a luhpui ṭhìna ruangte chu, daipâwnah an hàl ṭhìn si a, ama thisen ngeia mite chu a tihthianghlim theihna tùrin, kulh kawngkhàr pâwn lamah chuan a lo tuar ta a,” **(Hebrai 13:11-12)**.

Tin, kèl, a nunga hruai bo khàn Lal Iesuâ thawhlehna a entîr a, kèl chinchâng chu hriat phàk loh ram dai, mihringte chènna ngai rèng rèng loh, vàn hmunah kan Lal Iesua chu *Palai, Sawipuitu* hna ropui ber thawkin, Pa (Yahweh) ding lamah a han ṭhu ta (cf. Hebrai 1:3; 8:1-2).

Leviticus 16:29-31 : Thuthlung Hmasàah pawh Gentile-te tân ngaihdamna a inhawng a ni **(Leviticus 16:29).**

Leviticus 16:32-34 : Kum tin *vawi khat*, a hunbì taka inremna siam hna chu puithiam inthlahchhàwng — hriakthihte leh tihhràna awmte hna pualah a lo lum tawh ṭhìn. INREMNA NÎ hi **Ethanim 10** a ni, CHAW NGHEI NI tiin Thuthlung Thar Bu-ah ziak a ni.

Aw le, Leviticus 16 thu hi bung tawi tè a ni a; nimahsela, inhnialna a chhuak nasa thei viau va, Pathianin inremna min siampui dàn hi hriatthiam a ngaih avàngin — thiam lo tling lo inti tak chung siin ka rawn buatsaih ve a, chhiartuten hlàwkpui in neih ka beisei hliah hliah a ni.

Leviticus 16 – Mizo ṭawng Bible-a thumal awm zàt hi 1,048 a ni, lo en nawn ve chiah mah teh!

Mi Thianghlim Làwrnaah kan tel ve lo

— R. Malsawmthanga —

HOSANNA chhuak hmasa *(June-December 1988)*-ah khân ka thuziak chhuanawm lo tak mai chu, a thupuiah THUTHLUNG tiin a rawn chhuak tawh a. Remchâng takin Unaupa Ṭuanthanga'n ZAWHNA a rawn zàwt hlauh a, chumi chhànna remchâng nghàl atân chuan hman a ni a. *(Kan Editorial Board-ten ka kutchhuak ang lo deuhvin, a ṭhat dàn tùr leh ṭùl an tih angin tlêm tlêmin tidanglam mah se, a zàwttu leh a chhiartuten a awmzia leh ka tum chu in hriat tho ka beisei a. Khà thu-ah khân "Bawi ni lo tùra fa hringtu. chung lam Jerusalem, Thuthlung Thar Kanaan chu kan pan mêk thu leh kan thlèn tèp tawh thuin' a tlâng min kàwmsak a. Mahse, ka Bible châng phawrhchhuah miah loh Matthaia 24:30-31 thuin a tlâng min kàwmsak a. 'Châng 31-na hi thil thleng tawh' nia ka hriat avàng leh thil lo la thleng loa ka thuziak tlip nâna an hmang kha ṭhaa kan hriat loh avàngin he thu hi chiangkuang (lo?) deuhvin ka rawn ziak leh a ni.)*

Tùnlai Kristiante chuan 'Mithianghlim Làwr' hi an buaipui nasâin, chuta tel loh chu hlauvin insawiṭhaih nân tak kan hmang a. Matthaia 24:31 thu, *"Tin, a vàntirhkohte chu, tawtawrâwt rì nasa tak nèn a tîr chhuak ang, anni chuan a thlànte chu kâwlkil lî atà – vàn tàwp aṭanga a tàwp leh lam thlengin an lâwr khàwm ang,"* tih thu hi an chhiarin – an rilruah, Mithianglim Làwr angah an ngai ṭhìn niin a hriat a. Mahse, Bible-ah hian *mithianghlim làwr rèng rèng hi a lang lo* tih hi kan hre phàk ngai lo niin a lang.

Chuvàngin, heta THLANTE a tih hi ngun taka kan zìr a ṭùlin ka hria. Pathianin Israel fate chu KA HNAM THLAN tiin Abrahama aṭang tawh khân a lo thlang a (Exodus 19:5-6; Deuteronomy 7:6; 14:2; I Petera 2:9 chhiar la).

Khawvèlah Pathianin HNAM THLAN dang rèng rèng a nei lo. Paula pawhin Israel fate chungchâng thu sawiin, *"Chanchin Ṭha lam ngaihtuah chuan nangmahni avàngin hmêlmà an ni a; thlàn thu lam ngaihtuah chuan thlahtute avàng khàn duhtakte an ni,"* (Rome 11:28) a ti a.

Chuvàngin, Matthaia ziaka, *"Thlànte chu kâwkkil lî ata ... a lâwr khàwm ang,"* tih pawh hi ISRAEL-te, kâwlkil lî atà, an darhna aṭanga an kìr leh tùr thu sawina a ni tih kan hriat a ṭùl a ni.

Leviticus 26:24, 28-ah chuan, "Thinrim takin nangmahni kalh zâwngin ka awm ang a; in sual avàngin vawi sarih ka la hrem bawk ang che u," tih thu kan hmu a. Heta *vawi sarih* a tih hi sàpṭawngah chuan *seven times* tih a ni a, chu chu HUN SARIH tiin sawi ta zàwk ila, kan tifuh zàwk mai thei.

Tichuan, Israel-te hremna HUN SARIH chu lo chhùt ta ila, HUN KHAT hi KUM KHAT *ang* a lo ni a, KUM KHAT hi NI 360 hèn Bible lamah chuan a nih angin —

360 × 7 = 2520 kum a ni a.

2520 aṭang chuan Babulon lal Nebukadnezzara'n a rùn kum — 606 BC chu kan paih ang a, kum AD 1914 a lo chhuak ang.

Chu chu INDOPUI I-na a chhuah kum a ni. Indopuiah khân Israel ram chu Turkey kut atà, silai hmet puak lovin General Allenby chuan a la ta a.

Indopui a reh hnu, kum 1922-ah chuan Israel-te an rama kirleh theihna thu chu *passed* a lo ni ta a, hei hi a sàpṭawng takin **Balfour Declaration** an ti a, khàwvèl hriatah puan a lo ni tà a nih kha.

Tichuan, kâwlkil lî atà, an darhna aṭang chuan Israel-te, an rama kìr leh theihna neiin — Israel-ho, Pathian HNAM THLANTE chu an lo kìr leh ṭan ta a.

Zàwlnei Isaia chuan, *"Hlau suh u, in hnènah ka awm si a: in thlahte chu khawchhak lam aṭangin ka rawn hruai ang a, khawthlang lam aṭangin ka hruai khàwm ang che u, hmàr lam hnènah chuan, 'Thlah rawh u,' ka ti ang a; chhim lam hnènah chuan, 'Hrêng reng suh u,' ka ti ang: ka fapate chu hla tak aṭangin*

rawn hruai ula, ka fanute chu kâwlkil aṭangin rawn hruai rawh u," (Isaia 43:5-6) a lo ti a. Tichuan, zawlneite lo sawilawk leh Messia thu lo sawi, "Thlante chu kawlkil li ata ... an lawrkhawm ang," tih chu a lo thleng famkim ta tih kan hre thei a.

Matthaia 24:32 thu hi han chhiar zàwm ta zèl ila, *"Tichuan, theipui kùngah hian a tehkhin thu zir rawh u, a ṭang a lo no va, a hnah a lo chawr chuan – nipui a thàw dâwn tih in hria ...."* tiin.

THEIPUI KUNG-a tehkhin Jews-te chu khàwvèl hun tàwp lo thlen hun chhinchhiah nâna zir nân min hrilh zui a. Israel-te an han luah a, *Independence*-te hial an lo nei chho va, ṭàn an han là ta a; hmuh theihin an lo ṭhang ta a. *Theipui Kung a chawrno* tih kan lo hre thei ta a ni.

Tichuan, *mithianghlim làwr* nia kan lo hriat ṭhìn, chhiar chiana *a thlànte làwrkhàwmna ni zàwk chu* a thleng daih tawh a, chutah chuan NANG LEH KEI CHU KAN TEL VE TA LO a nih hi!

"Engvàngin nge kan tel ve loh?" tiin zawhna min zàwt ngei ang le, a chhànna chu hei hi a ni, **"Thlante zîngah i tel ve lova; nang leh kei chu thisena lei kan ni zàwk,"** tih hi a ni.

"... chi tina mi te, ṭawng tina mi te, hnam tina mite Pathian tân i thisenin i lei a, kan Pathian tân khualeh-tuiah leh puithiamah te i siam ta si a; tin, leiah chuan ro an rêl a," (Thu Puan 5:9)

"Pathian kohhranho, ama thisena lei te ...." (TT 20:28).

Hèng Bible châng aṭang ringawt pawh hian — nang leh kei chu *thlànte zîngah* kan tel ve lo. Thlànte ni lovin; *thisena lei kan ni* tih kan hre tawh ang. Chuvàng chuan alàwm, hre chiang hauh lova *mithianghlim làwr* kan lo tih ṭhìnah chuan – nang leh kei chu kan tel ve tàk loh ni!

Mahse, zàwlnei Isaia chuan, "LALPA *Pathian, Israel hnawhchhuahhote hruai khàwmtu chuan 'hruai khàwmsàte' bàkah mi dang pawh ka la hruai khàwm ang,"* (Isaia 56:8) a ti.

Sawi làwk tawh a nih angin, engtìk hunah emaw zawng, keini, PATHIAN KOHHRANHO, Amâ thisena a leite chu min la hruai khàwm ve ngei dâwn tih hi a chiang a. Chu chu, Pathian Kohhranhote chuan kan nghah leh kan thlìr ber a lo ni ta a ni.

Chù hun kan thlèn hunah chuan — thihna a awm leh tawh lovang a, lungngaih, ṭah, natnate pawh a awm leh tawh lo vang.

Fawh thianghlimin chibai kan inbùk tawh ang a. Chatuanin, hlim takin LALPA kan fak tawh ang. Chu RAM nàwm tùr zia mai chu màw - a kawtlai lai takah *nunna tui*, krustal lung anga tlè chu a luang a, lui kam tuakah chuan *nunna thing* chi hrang sàwm leh pahniha rah, thla kìpa rah a awm a; chù thing hnahte chu hnam tin tihdàmna tùr a ni. (Thu Puan 22:1-2)

Aw, Nunna Thing, i zâr hnuaiah
Vàn angel rual hlimin an lêng;
Aw, chutah ka la chàwl ve ang
Israel Tlâng Thianghlimah chuan.